

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17CoP/63/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3817211264
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2019:3817211264.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej a sudkyne JUDr. Gabriely Janáčkovej vo veci navrhovateľky: E. M., rodená S., nar. XX.XX.XXXX, bytom K., I. XXX/XXX, zast. JUDr. Jaroslavom Hujíkom, advokátom so sídlom Prievidza, Hviezdoslavova 3, o návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby: I. S., rodená X., nar. XX.XX.XXXX, toho času bytom J. XXX, v konaní zastúpenej opatrovníkom K. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. X/X, K., za účasti príbuzného, syna posudzovanej, H. S., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom K., ul. M. XXX/XX, toho času bytom J. XXX, v konaní zast. JUDr. Pavlom Babiakom, advokátom so sídlom Švéniho 6 Prievidza, za účasti prokurátora Okresnej prokuratúry Prievidza Mgr. Bahýlovej, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 6. septembra 2018, č.k. 16Ps 7/2017-259, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, t.j. vo výroku II. o ustanovení opatrovníka, p o t v r d z u j e .
- II. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom obmedzil spôsobilosť posudzovanej na právne úkony a výrokom II. jej ustanovil opatrovníka v osobe syna H. S., ktorému výrokmi III. a IV. vymedzil oprávnenia a povinnosti. Ostatnými výrokmi V. a VI. rozhodol o trovách konania. Vec právne posúdil podľa § 10 ods. 1 a 2, a § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka (OZ). Zásadnú spornú otázku ustanovenia opatrovníka práve v osobe syna H. S. odôvodnil súd prvej inštancie záverom, že opatrovníctvo môže zahŕňať aj osobnostnú zložku výkonu opatrovníctva, kedy opatrovník zabezpečuje osobnú starostlivosť o opatrovanú osobu. Z výsledkov vykonaného dokazovania nepochybne vyplynulo, že syn posudzovanej H. S. vykonával opateru posudzovanej za pomoci prvej manželky G. S. už dlhšiu dobu i predtým ako bola vo februári 2017 umiestnená v zariadení sociálnej starostlivosti. V súčasnosti opätovne od novembra 2017 vykonáva osobnú starostlivosť o menovanú za pomoci družky S. H., pričom z výsledkov vykonaného dokazovania nesporne vyplýva, že syn posudzovanej H. S. prejavoval záujem o posudzovanú i v čase, keď sa nachádzala v Zariadení pre seniorov v O.. Z výsledkov vykonaného dokazovania podľa názoru súdu vyplýva, že osobná starostlivosť o menovanú je v súčasnosti zo strany syna H. S. a jeho družky riadne zabezpečená a vykonávaná i za pomoci vnuka posudzovanej H. S. mladšieho, ktorý s nimi žije v spoločnej domácnosti. Uvedené vyplýva najmä z lekárskej správy od MUDr. Zdenky Poliakovej z 22.5.2018 ako i zo správy od obce J. z 22.6.2018. Skutočnosť, že o posudzovanú I. S. je riadne postarané zo strany syna H. S. potvrdil vo svojej výpovedi i vnuk posudzovanej H. S. mladší. Ďalej je potrebné uviesť, že zo záverov znaleckého posudku vypracovaného v tomto konaní vyplynulo, že u posudzovanej boli zistené počas jej pobytu v zariadení aj poruchy správania manifestujúce sa u menovanej nervóznym až agresívnym reagovaním na okolie v zariadení sociálnej starostlivosti negativizmom a nespoluprácou, s potrebou skľudňujúcej medikamentóznej liečby. Uvedená skutočnosť

vyplýva i zo správy od riaditeľky Zariadenia pre seniorov PE-ES so sídlom O., kde bolo uvedené, že posudzovaná mala počas pobytu niekedy prejavy nervozity, rozrušenosti, pričom z výpovede samotnej znalkyne na pojednávaní vyplynulo, že sa zdalo, že posudzovaná vie o tom, že si ju má zobrať jej syn domov. Súd prvej inštancie konštatoval, že i samotným vzhľadnutím posudzovanej neboli zistené žiadne nedostatky v starostlivosti u posudzovanej, ktorá sa javila pokojná, prejavovala k synovi H. náklonnosť. Preto súd s prihliadnutím na všetko uvedené, ako i s prihliadnutím na stanovisko prokurátorky rozhodol tak, že za opatrovníka posudzovanej ustanovil H. S.. Za opatrovníčku posudzovanej súd neustanovil navrhovateľku, a to najmä z dôvodu, že navrhovateľka nie je schopná kvôli výkonu práce v zahraničí vykonávať osobnú starostlivosť o posudzovanú a túto by zabezpečovala len prostredníctvom tretích, pre posudzovanú neznámych osôb. Čo sa týka námietok zo strany navrhovateľky voči osobe H. S., považoval súd prvej inštancie za podstatné, že menovaný zabezpečuje svojej matke riadnu osobnú starostlivosť, zdravotnú starostlivosť, čo je v súčasnosti na jej prospech. Keďže súd v prvom rade pri ustanovovaní opatrovníka posudzuje záujem posudzovanej a nie narušenosť a príčinu narušenia vzťahov medzi jej príbuznými, považoval H. S. za najvhodnejšiu osobu pre výkon funkcie opatrovníka.

2. Proti rozhodnutiu podala odvolanie navrhovateľka, a to do výroku II. o ustanovení opatrovníka. Navrhla zmenu osoby opatrovníka a za opatrovníka žiadala ustanoviť seba. Namietala, že súd preferoval otázku osobnej starostlivosti o nesvojprávnu pred ochranou majetkových záujmov, ktoré prakticky ignoroval. Navrhovateľka poukázala na význam funkcie opatrovníka, ktorým je zastúpenie pri právnych úkonoch a nie osobná starostlivosť. Zastúpenie sa tak priamo týka správy majetku nesvojprávnej a konania za ňu aj vo veciach majetkových, čo na osobu opatrovníka kladie nároky z hľadiska zodpovednosti, poctivosti, morálneho kreditu, a nezneužívania funkcie opatrovníka. Súd prvej inštancie však uvedené nezohľadnil, keď ustanovil za opatrovníka syna H. S., ktorý sa v minulosti zachoval voči ich nesvojprávnej nemorálne a zneužil jej ťažký zdravotný stav na vlastné obohatenie. Keď to dosiahol, odložil matku bez vedomia ostatnej rodiny do penziónu, v ktorom boli nevyhovujúce podmienky. Menovaný sa pritom o matku ani sám osobne nestaral a nestará, keď túto starostlivosť vykonávala jeho bývalá manželka a v súčasnosti jeho priateľka. Navrhovateľka považovala za mimoriadne významné, že v čase, keď už matka nebola spôsobilá na právne úkony, zrealizoval H. S. prevod jej bytu v hodnote cca 60.000 eur do svojho vlastníctva a bez vedomia rodiny povyberal z jej účtu peniaze. Neoprávnenosť prevodu bytu je aj predmetom konania o určenie vlastníckeho práva, v ktorom bolo zatiaľ neprávoplatne rozhodnuté, že zmluva o prevode vlastníckeho práva je neplatná pre nespôsobilosť matky na právne úkony. Uvedené podľa navrhovateľky diskvalifikuje H. S. z riadneho výkonu funkcie opatrovníka. Navrhovateľka tiež uviedla, že ani osobná starostlivosť poskytovaná nesvojprávnej u H. S. nie je vyhovujúca a dochádza tu k zanedbávaniu hygieny, k čomu predložila fotografiu. Navrhovateľka poukázala aj na hrubé správanie H. S. k navrhovateľke počas jej návštev u ich nesvojprávnej matky. Vyjadrila podozrenie z nedostatočného stravovania nesvojprávnej a nemožnosti navštíviť ju bez predošlého ohlásenia, s čím spojila podozrenie o nedostatočnej starostlivosti mimo času prítomnosti iných osôb. Pre uvedené okolnosti navrhovateľka mienila nesvojprávnej zabezpečiť pobyt v kvalitnom zariadení sociálnych služieb, ktorým penzión zabezpečený v minulosti H. S. nebol. Pokiaľ súd konštatoval spokojnosť nesvojprávnej so starostlivosťou H. S., považovala navrhovateľka prejavenie takéhoto stanoviska u nesvojprávnej za vylúčené práve pre jej nepriaznivý duševný stav a s tým spojenú výrazne obmedzenú schopnosť komunikácie. V odvolaní navrhovateľka namietala aj ďalšie okolnosti, z ktorých vyplýva nespôsobilosť H. S. na výkon funkcie opatrovníka, ako napríklad aj jeho nepriaznivý zdravotný stav, uvádzanie klamstva o vzdelaní a okolnostiach darovacej zmluvy, a tiež nevyhovujúce hygienické podmienky ubytovania nesvojprávnej u neho. Záverom odvolania navrhovateľka vyjadrila presvedčenie, že je spôsobilá na výkon funkcie opatrovníka viac než súdom prvej inštancie ustanovený H. S. a uviedla, že ju z výkonu funkcie opatrovníčky nemôže diskvalifikovať to, že z pracovných dôvodov nie je schopná zabezpečiť osobnú starostlivosť o nesvojprávnu. Výkon funkcie opatrovníka jej osobou podporuje aj ďalšie dieťa nesvojprávnej brat navrhovateľky a H. S. K. F., ktorý sa vo svojom vyjadrení s odvolaním stotožnil.

3. Prokurátor vo vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnutý výrok potvrdiť, pretože v starostlivosti H. S. o nesvojprávnu neboli zistené nedostatky.

4. Ustanovený opatrovník H. S. žiadal vo vyjadrení k odvolaniu napadnuté rozhodnutie potvrdiť.

5. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec v zmysle ust. § 380 ods. 1 CSP v spojení s § 59 a nasl. CMP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné potvrdiť podľa § 387.

6. Podľa § 26 Občianskeho zákonníka (OZ), pokiaľ fyzické osoby nie sú spôsobilé na právne úkony, konajú za nich ich zákonní zástupcovia.

7. Podľa § 27 ods. 2 OZ, zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorého súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

8. Ako vyplýva z citovaného ust. § 26 OZ, zákonný zástupca, teda aj súdom ustanovený opatrovník osoby s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony (opatrovanec), koná za takúto osobu v rozsahu, v ktorom sama nie je spôsobilá robiť právne úkony. Úlohou súdom ustanoveného opatrovníka je teda robiť právne úkony, ktoré by inak bol spôsobilý robiť opatrovanec sám. Odvolací súd sa stotožňuje s navrhovateľkou, že z titulu výkonu funkcie opatrovníka nie je úlohou opatrovníka poskytovanie osobnej starostlivosti opatrovancovi. Je však povinný za opatrovanca urobiť také úkony, aby sa opatrovancovi adekvátnej starostlivosti dostalo. V prípade obmedzenia na právne úkony v rozsahu ako bol vymedzený nenapadnutou časťou rozhodnutia súdu prvej inštancie sú tak predmetom výkonu funkcie opatrovníka nielen majetkové otázky, ale aj otázky starostlivosti o opatrovanca, pretože ani v nich nie je spôsobilý konať sám. Bude preto na rozhodnutí opatrovníka, akú formu a rozsah starostlivosti pre opatrovanca zvolí. V prípade, ak to stav opatrovanca vyžaduje, môže sa jednať o osobnú starostlivosť alebo starostlivosť poskytovanú zariadením na to určeným, a to buď na určitú časť dňa alebo aj nepretržite. Nie je vylúčené a ani zriedkavé, že starostlivosť o opatrovanca vykonáva opatrovník osobne. Táto starostlivosť nie je náplňou funkcie opatrovníka, ako však bolo uvedené, je aj k tejto forme potrebné rozhodnutie opatrovníka, i keď je menej formálne ako v prípade starostlivosti dohodnutej so zariadením alebo inou treťou osobou.

9. Ako vyplýva zo stanovísk účastníkov - detí nesvojprávnej, sú ich predstavy o starostlivosti o nesvojprávnu rôzne. Ustanovený opatrovník H. S. preferuje a je schopný s pomocou blízkych osôb zabezpečiť matke osobnú starostlivosť v domácom prostredí. Naproti tomu navrhovateľka by v prípade výkonu funkcie opatrovníka zvolila starostlivosť formou pobytu matky v zariadení. Je nepochybné, že starostlivosť o odkázanú osobu vykonávaná blízkymi osobami v domácom prostredí je v zásade vždy tou najlepšou formou. Často však nie je možná pre objektívne okolnosti, a preto nie je dôvod nijako negatívne hodnotiť zámer navrhovateľky limitovaný jej objektívnymi možnosťami. V konaní nevyplynuli najavo okolnosti, z ktorých by bolo možné usudzovať, že navrhovateľka nechce pre svoju matku najlepšiu možnú starostlivosť. Popri tom tu však existuje možnosť, že posudzovaná bude v starostlivosti blízkych osôb v domácom prostredí, ktorú preferuje ustanovený opatrovník H. S.. Práve rozdiel v tom, akú formu starostlivosti za posudzovanú opatrovník mieni zvoliť, je podstatným kritériom, pre ktoré bolo správne uprednostniť vo funkcii opatrovníka H. S. pred navrhovateľkou. V situácii posudzovanej je totiž starostlivosť, ktorá jej vyhovuje, tou najväčšou hodnotou, ktorá sa jej môže dostať a predstavuje jej najvyšší záujem. Z vykonaného dokazovania pritom z viacerých záverov, okrem iného aj zo vzhladnutia posudzovanej a jej prostredia u H. S. vyplynulo, že v tejto forme starostlivosti nedostatky nie sú.

10. Najzávažnejšou námietkou proti ustanoveniu H. S. za opatrovníka bol jeho postup súvisiaci s prevodom bytu posudzovanej. Doteraz známe závery najmä z konania OS Prievidza sp. zn. 6C/21/2017 skutočne nasvedčujú, že H. S. nekonal plne v súlade s majetkovými záujmami posudzovanej, teda priamo v oblasti, ktorá je predmetom výkonu funkcie opatrovníka. Napriek tomu sa odvolací súd stotožnil s jeho ustanovením za opatrovníka, pretože výkon tejto funkcie podlieha kontrole súdu a právne úkony v iných ako bežných veciach vyžadujú schválenie súdu. Pri danosti tejto formy kontroly nad správou majetku opatrovníkom tak bolo možné zachovať pre posudzovanú aj jej najvyššiu hodnotovú prioritu vysvetlenú v predchádzajúcom odseku, a to poskytnutie starostlivosti, ktorá jej najviac vyhovuje.

11. Vzhľadom na uvedené odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil ako vecne správne.

12. O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 52 CMP.

13. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaťel musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).